

ETICKÁ CHARTA UMELEJ INTELIGENCIE¹

I. Kontext a účel tohto dokumentu

Súdny dvor Európskej únie (SDEÚ) sa zaväzuje vyvíjať, nasadzovať a využívať umelú inteligenciu (AI) v súlade s hodnotami EÚ zakotvenými v článku 2 Zmluvy o Európskej únii s cieľom podporovať dôveryhodnú AI orientovanú na človeka. SDEÚ pri práci so systémami AI postupoval a bude aj naďalej postupovať v prísnom súlade s platnými právnymi predpismi, ako sú stanovené najmä v nariadení EÚ o ochrane údajov² a v akte o AI³. Dôveryhodná AI by však mala mať nielen zákonný rámec, ale mala by byť aj etická a spoľahlivá z technického aj sociálneho hľadiska.⁴

Na tomto základe SDEÚ postupne nasadzuje rad nástrojov s AI, a to aj na účely pomoci Súdnemu dvoru a Všeobecnému súdu pri výkone ich súdnych funkcií. Očakáva sa, že tieto nástroje zvýšia efektívnosť a účinnosť súdnych a správnych postupov a zlepšia prístupnosť Súdneho dvora pre občanov.

AI predstavuje rad rizík, ak sa používa na činnosti poskytujúce podporu súdnym funkciám v rámci SDEÚ. Medzi tieto riziká patria najmä predpojatosť a diskriminácia súvisiace s používaním nevhodných alebo znehodnotených údajov, so zverejňovaním citlivých informácií, vrátane osobných údajov, s kybernetickými útokmi, nedostatočnou vysvetliteľnosťou a, čo je v kontexte súdnych činností nemenej dôležité, nadmerným spoliehaním sa na technológie („automatizačné zaujatie“). Toto posledné riziko môže viesť k spomaleniu vývoja judikatúry, zníženiu pozornosti venovanej iným právnym systémom, uprednostňovaniu dominancie určitých právnych kultúr a ovplyvneniu kvality súdnych rozhodnutí.

V snahe riešiť tieto riziká a zabezpečiť, aby ľudia, najmä sudcovia a generálni advokáti, mali naďalej plnú kontrolu nad súdnymi konaniami a zachovali si svoju autonómiu a nezávislosť, treba stanoviť etické normy.

¹ SDEÚ prijal chartu 26. januára 2026.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725 z 23. októbra 2018 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov inštitúciami, orgánmi, úradmi a agentúrami Únie a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 45/2001 a rozhodnutie č. 1247/2002/ES (Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018, s. 39).

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii) (Ú. v. EÚ L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>). Hoci akt o AI nadobudol účinnosť 1. augusta 2024, dátumy, od ktorých sa jeho ustanovenia začínajú uplatňovať, sa líšia a pohybujú sa v rozmedzí od 2. februára 2025 do 2. augusta 2027. Pokiaľ je to prakticky možné, SDEÚ sa zaväzuje dodržiavať všetky ustanovenia okamžite, bez čakania na ich oficiálny dátum začatia uplatňovania.

⁴ Nezávislá expertná skupina na vysokej úrovni pre umelú inteligenciu, Etické usmernenia pre dôveryhodnú umelú inteligenciu, 2019.

Táto charta⁵ vyjadruje záväzky SDEÚ týkajúce sa etického používania nástrojov AI vyvinutých alebo nasadených v rámci inštitúcie. Používateľom v rámci inštitúcie a taktiež verejnosti ozrejmuje, ako inštitúcia zamýšľa fungovať. Je relevantná pre vytváranie, prijímanie a používanie systémov AI počas celého ich životného cyklu.

II. Etické normy a opatrenia zamerané na podporu zodpovedného používania AI a zmierňovanie rizík

A. Spravodlivosť, nestrannosť, nediskriminácia a základné práva

SDEÚ zabezpečí, aby každý systém AI vytvorený jeho službami alebo zmluvnými partnermi konajúcimi pod jeho kontrolou bol navrhnutý a zavedený v súlade so zásadami spravodlivosti, nestrannosti a nediskriminácie a aby v plnej miere rešpektoval základné práva. SDEÚ podobne pri výbere systémov AI tretích strán, ktoré sa majú nasadiť v rámci inštitúcie, prijme na základe dostupných informácií všetky primerané opatrenia na zabezpečenie toho, aby takéto systémy boli v súlade s týmito zásadami a základnými právami.

Súbory údajov používané na kontextovú odbornú prípravu, validáciu a testovanie systémov AI na SDEÚ musia byť relevantné, reprezentatívne a v čo najväčšej možnej miere bez chýb, úplné, konzistentné a aktuálne. Vyvinie sa všetko primerané úsilie na identifikáciu, opravu a zmiernenie novej zaujatosti, ktorá by mohla viesť k diskriminácii zakázanej podľa práva Únie, ovplyvniť nestrannosť alebo mať akýkoľvek iný negatívny vplyv na základné práva.

Na zabezpečenie spravodlivého prístupu musia rozhrania a systémy AI vyvinuté alebo nasadené SDEÚ zohľadňovať rôznorodé potreby a schopnosti. SDEÚ sa zaväzuje minimalizovať prekážky vyplývajúce z rozdielov v technologickej zdatnosti – či už na pracovisku, v súdnych konaniach alebo pri verejnej komunikácii s SDEÚ. Používanie nástrojov AI má podporovať multikulturalizmus a viacjazyčnosť v súlade s hodnotami SDEÚ.

B. Transparentnosť a vysledovateľnosť

SDEÚ bude používať systémy AI výlučne vo verejnom záujme, na plnenie svojho poslania a úloh podľa Zmlúv EÚ a výlučne na účely, na ktoré je každý systém určený. Konkrétny účel a ciele každého systému AI a každej kategórie použitia musia byť riadne identifikované a zdokumentované.

Členom a zamestnancom Súdneho dvora sa poskytujú podrobné vysvetlenia a informácie o fungovaní nástrojov AI. Obmedzenia týkajúce sa presnosti systémov AI musia byť zrozumiteľne opísané.

⁵ Charta vychádza zo Stratégie v oblasti umelej inteligencie, ktorú SDEÚ prijal 19. júna 2023 a zverejnil na svojom webovom sídle (https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2023-11/cjeu_ai_strategy.pdf). Stratégia načrtla očakávané prínosy nasadenia nástrojov AI, stanovila zásady, ktoré má SDEÚ v úmysle dodržiavať, a zaviedla vhodný model vnútorného riadenia, najmä Radu pre riadenie umelej inteligencie, zloženú z členov oboch súdov, ako aj zástupcov administratívy.

Používatelia musia byť upozornení, že komunikujú so systémom AI. Obsah generovaný AI bez overenia sa ako taký označí, ak sa sprístupňuje iným osobám ako používateľovi, ktorý požiadal o jeho vytvorenie.

Súbory údajov a procesy používané pri kontextovej odbornej príprave, ktoré sú relevantné pre výstup systému AI, musia byť známe a zdokumentované.

C. Integrita a dôvernosť systému

Systémy AI musia byť technicky spoľahlivé a musia fungovať bezpečným, spoľahlivým a dôveryhodným spôsobom, s primeranými bezpečnostnými opatreniami, odolnosťou voči útokom, ochranou pred zneužitím a účinnými záložnými mechanizmami na prevenciu alebo obmedzenie akýchkoľvek nepriaznivých účinkov.

Dôvernosť je základnou a charakteristickou črtou práce SDEÚ. To si vyžaduje obzvlášť obozretný a vyvážený prístup k integrácii nástrojov AI. Každé použitie AI musí byť v plnom súlade s existujúcimi protokolmi dôvernosti, vnútornými bezpečnostnými pravidlami a normami ochrany údajov inštitúcie.

D. Ľudský faktor, dohľad a zodpovednosť

V rámci SDEÚ musí rozdelenie úloh medzi AI a ľudí chrániť ústrednú úlohu ľudí, posilňovať ich schopnosti a vyžadovať primeraný ľudský dohľad. Pokiaľ ide o súdne konania, ľudia, najmä sudcovia a generálni advokáti, si zachovávajú plnú kontrolu. Zodpovednosť za rozhodovanie sa nesmie zveriť systému AI.

Všetky systémy AI sa musia vyvíjať, nasadzovať a používať pod ľudským dohľadom. Musia sa zaviesť spoľahlivé mechanizmy a protokoly kontroly kvality. Tieto mechanizmy budú zahŕňať kontroly a spätnú väzbu od používateľov o kvalite výstupov. Osoby zodpovedné za tieto kontroly budú hlásiť nezrovnalosti a chyby.

Používatelia musia zaujať kritický postoj k výstupom generovaným strojmi, v každom prípade overovať ich správnosť a úplnosť a hlásiť chyby, problémy alebo aj jednoduché pochybnosti s cieľom ďalšieho overenia.

SDEÚ vymedzuje a určuje zodpovednosť v rôznych fázach vývoja, nasadenia a používania systémov AI a zavedie procesy, ktoré monitorujú ich fungovanie a odstraňujú slabé miesta a poruchy.

SDEÚ rozvíja a uplatňuje kultúru overovania údajov, ktorá poskytuje účinné záruky, pokiaľ ide o presnosť, integritu, pravdivosť a spoľahlivosť navrhovania, vývoja a používania AI.

S cieľom predísť nejasnostiam s určovaním zodpovednosti musí byť používanie systémov AI vždy sprevádzané jasným interným určením zodpovednosti za konečný dokument alebo iný výstup vytvorený s pomocou AI. Zodpovednosť za konečný produkt nesie jednotlivec a nemožno ju preniesť na systém AI.

Systémy AI vyvinuté službami SDEÚ alebo jeho zmluvnými partnermi sa podrobujú pravidelným testom a auditom, aby sa odhalili a odstránili možné skreslenia a nedostatky a zlepšila sa kvalita ich výstupov.

Inštitúcia sa zaväzuje podporovať kultúru zodpovedného a dôveryhodného využívania AI prostredníctvom pravidelnej odbornej prípravy a iniciatív zameraných na zvyšovanie povedomia svojich zamestnancov.

Mechanizmy riadenia sa prehodnotia a v prípade potreby sa prispôbia, aby sa zabezpečilo, že naďalej spĺňajú svoj účel.

E. Spoločenská a environmentálna zodpovednosť

SDEÚ si je vedomý svojej zodpovednosti voči spoločnosti a životnému prostrediu pri nasadení systémov AI. Bude starostlivo posudzovať možné vplyvy.

Zabezpečí, aby ich nasadenie nezmenšilo ľudský rozmer interakcie občanov s SDEÚ ani nezhoršilo „digitálnu priepasť“.

Pri vývoji, nasadení a používaní systémov AI sa SDEÚ bude usilovať o minimalizáciu nepriaznivých vplyvov na životné prostredie, najmä pokiaľ ide o spotrebu energie a vody alebo emisie CO₂. Zváži, či je možné prijať rozhodnutia s nižším vplyvom na životné prostredie.

F. Neustále zlepšovanie

SDEÚ sa zaväzuje držať krok s technickým, právnym a etickým vývojom.

SDEÚ bude naďalej podporovať a aktívne sa zúčastňovať na dialógu s vnútroštátnymi súdmi a orgánmi o používaní AI. S cieľom výmeny skúseností sa bude naďalej zasadzovať za medziinštitucionálnu spoluprácu a bude spolupracovať s inými súdnymi inštitúciami. Svoju snahu zameria aj na identifikovanie a zavádzanie najlepších postupov a zapájanie sa do akademickej a spoločenskej diskusie.

Rada pre riadenie umelej inteligencie zohľadní relevantnú spätnú väzbu a technologický vývoj, ako aj výsledky svojich vlastných formálnych mechanizmov preskúmania, aby navrhla vhodné zmeny a úpravy tejto charty alebo podrobné usmernenia ku konkrétnym otázkam.